Finanční správa

Aktuální daňová témata ve světle judikatury

Mgr. Michal Polák, MBA

Sankce v případě nepodání jednotného měsíčního hlášení uložené systémem JMHZ a při trvajícím stavu následně správcem daně (nebo jiným uživatelem údajů) ve smyslu dvojího trestání.

Obsah

01 Výzvy a následky nepodání dle zákona č. 323/2025 Sb. (JMHZ)

02 Výzvy a následky nepodání dle zákona č. 280/2009 Sb. (DŘ)

03 Dvojí trestání

01 Výzvy a následky zákona č. 323/2025 Sb. (JMHZ)

zákonná úprava

Zákonná úprava JMHZ

- Zaměstnavatel
- Souhrnné plnění povinností
- Od 1. do 20. dne v kalendářním měsíci následujícím po kalendářním měsíci, ke kterému se hlášení vztahuje
- Jen elektronicky ve zveřejněném formátu a struktuře
- Nelze podat konzumentovi – finanční správě dle § 8 odst. 4 – neúčinnost + informace zaměstnavateli, nepostupuje se pro nepříslušnost

Vady JMHZ a výzvy

- Technické vady dle § 10 se nevyzývají – podání je neúčinné
- Formální vady dle § 11 – mohou způsobovat neúčinnost podání (údaje nedotčené pro FS doputují § 11 odst. 4)
- ČSSZ vyzývá nebylo-li včas podáno, nebo podáno bylo, ale je neúčinné jako celek - § 12

K čemu vyzývá

- Výzva směřuje k nápravě primárního pochybení zaměstnavatele
- Dodatečná lhůta 8 dní
- V případě předchozího podání způsobujících neúčinnost obsahuje výzva identifikaci vad
- Nepodá-li ani na výzvu (nebo poprvé/opětovně neúčinně) – opětovně ČSSZ vyzve (i opakovaně, lze-li toto považovat za účelné)
- FS je informována (§ 15) o:
  - vydání výzvy k podání jednotného měsíčního hlášení, opravného hlášení
  - upuštění od vydání opakované výzvy k podání jednotného měsíčního hlášení nebo
  - upuštění od vydání opakované výzvy k podání opravného hlášení.

Ukládané sankce ČSSZ (přestupky dle § 28)

- Nepodá-li JMHZ viz § 28 odst. 1, správní uvážení § 28 odst. 2
- Přestupek je spáchán tehdy, nesplní-li zaměstnavatel primární hmotněprávní povinnost dle § 7 zákona, potažmo § 38ha ZDP
- Poskytnutí náhradní lhůty dle § 12 odst. 2 ani opakovanost výzev nemá vliv na naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 28 odst. 1 písm. a)
- Případné vyhovění výzvě může mít vliv na řízení o přestupku dle § 29 odst. 3 (Územní správa sociálního zabezpečení, aniž zahájí řízení, věc usnesením odloží též tehdy, jestliže již samotné zjištění skutku a upozornění osoby podezřelé ze spáchání přestupku postačí k její nápravě, nebo škodlivý následek byl odstraněn).

02 Výzvy a následky nepodání dle zákona č. 280/2009 Sb. (DŘ)

zákonná úprava

Zákonná úprava

- Hlášení k záloze (§ 38ha ZDP) = řádné daňové tvrzení (§ 1 odst. 4 písm. a) DŘ)
- Následné hlášení (§38hc ZDP) = dodatečné daňové tvrzení (§ 1 odst. 4 písm. b) DŘ)
- Nekonzistentnost pojmů JMHZ a ZDP

Zákonná úprava

- Nepodá-li JMHZ vůbec, uplatní se po bezúspěšných pokusech ČSSZ obecná úprava DŘ a zákona o daních z příjmů
  - Neformální upozornění, že nebylo podáno řádné JMHZ – bez sankce
  - §145 odst. 2 DŘ – výzva k DODAT
  - § 38hc ZDP – povinnost podat následné hlášení
  - § 38he ZDP – koncept samovyměření + neuplatnění pokuty za opožděné tvrzení daně
- FS jako uživatel údajů vydává výzvu k podání následného hlášení dle 145 odst. 2 ve spojení s § 38hc ZDP, a to buď formou „řádného“ hlášení (dle § 6 JMHZ) – pokud „řádné“ hlášení nebylo podáno, nebo formou opravného hlášení (dle § 14 JMHZ).

Samovyměření a výzvy k DODAP

- Koncept samovyměření srov. § 38he odst. 2 ZDP a § 11 odst. 2 zákona o dani z hazardních her (ZDHH)
- Absence subjektivní lhůty k podání DODAT srov. § 38hc ZDP a § 11 ZDHH
- Následné hlášení dle § 38hc ZDP není svázáno se subjektivní lhůtou. Je nutno vázat na výzvu správce daně dle § 145 odst. 2 DŘ a tam stanovenou lhůtu
- K povinnosti vydat výzvu k DODAT – viz usnesení RS NSS sp.zn. 1 Afs 183/2014, ze dne 16.11.2016
- Ve vztahu k samovyměření - viz rozsudek NSS sp.zn. 9 Afs 87/2025, ze dne 18.3.2026

Pokuta dle § 250 DŘ vzniká

- Pokud správce daně vydá výzvu podle § 145 odst. 2 DŘ a daňový subjekt ve lhůtě stanovené výzvou nepodá následné hlášení (nebo věcně odůvodněný nesouhlas s výzvou), pak při splnění zákonných podmínek vzniká pokuta podle § 250 DŘ (odpovědnost je zde objektivní, nečiní správní uvážení).
- Plátci daně vzniká povinnost uhradit pokutu, nepodá-li následné hlášení, ačkoliv měl tuto povinnost, nebo učiní-li tak po stanovené lhůtě a toto zpoždění je delší než 5 pracovních dnů (§ 250 odst. 4 DŘ).

Modelové situace

Výzva § 145 odst. 2 DŘ	Reakce daňového subjektu			
	Ve lhůtě dané výzvou podáno DDT, příp. věcně odůvodněný nesouhlas s výzvou	Po lhůtě dané výzvou podáno DDT, příp. věcně odůvodněný nesouhlas s výzvou		• Nesouhlas s výzvou bez věcného odůvodnění • Bez reakce
		Zpoždění podání do 5 prac. dnů od uplynutí lhůty ve výzvě	Zpoždění podání >5 prac. dnů od uplynutí lhůty ve výzvě	
Pokuta § 250 DŘ	NE	NE	ANO, § 250 odst. 4 DŘ, pokud došlo ke změně zálohy či údajů dříve tvrzených (existovala zák. povinnost DDT)	ANO, § 250 odst. 4 DŘ, pokud došlo ke změně zálohy či údajů dříve tvrzených (existovala zák. povinnost DDT)

Specifika

- Nekompatibilita § 38hc odst. 4 ZDP, § 12 a § 14 JMHZ ve vztahu k § 145 odst. 2 DŘ
- Výkladové řešení nekompatibility
- Návrh legislativního řešení

03 Dvojí trestání

Přestupkové řízení dle § 28 JMHZ a pokuta dle § 250 DŘ ve vztahu k plnění povinnosti dle JMHZ

Dvojí trestání

- O dvojí trestání se nejedná za situace, kdy není dána totožnost skutku. Podstatou skutku je přitom právně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný právně významný následek.
- Trestání JMHZ se vztahuje k přestupku nepodání JMHZ ve lhůtě dle § 7 JMHZ, tj. k naplnění hmotněprávní povinnosti dle § 38ha ZDP
- Trestání dle DŘ se vztahuje k nesplnění povinnosti podat následné hlášení dle § 38hc ZDP, ve spojení s § 145 odst. 2 DŘ
- Nejedná se o stejný skutek, byť náprava nezákonného stavu tj. nesplnění povinnosti podat následné hlášení dle ZDP je činěna prostřednictvím podání řádného hlášení JMHZ (není-li totiž podáno žádné hlášení, je jakékoliv hlášení podané po lhůtě považováno ČSSZ dle § 12 JMHZ za řádné)

Dvojí trestání

- Kruciální otázka: Trestá se totožné jednání?
- Skutek de facto vs. skutek de iure
- Rozsudek NSS sp.zn. 1 As 125/2011, ze dne 11.1.2012
- Rozsudek NSS sp.zn. 6 As 104/2014, ze dne 3.6.2015
- Rozsudek NSS sp.zn. 8 As 399/2018, ze dne 12.2.2020